

QUAN HỆ CHÍNH TRỊ, KINH TẾ VIỆT NAM – ALGERIA

*Nguyễn Thị Hằng**

Algeria là một quốc gia nằm ở khu vực Bắc Phi, bên bờ Nam Địa Trung Hải, với 1.200 km bờ biển, có biên giới giáp các nước và vùng lãnh thổ như Tunisia, Libya, Nigeria, Mali, Mauritania và Morocco. Algeria có một tiềm năng to lớn về kinh tế mà nhiều quốc gia hàng mong muốn tranh thủ khai thác. Quan hệ Việt Nam – Algeria được hình thành và phát triển từ hàng thập kỷ qua. Tuy nhiên, trước những khó khăn và thách thức từ cả hai phía, mặc dù hai nước có bề dày truyền thống quan hệ chính trị ngoại giao, nhưng quan hệ kinh tế Việt Nam – Algeria vẫn còn khá khiêm tốn.

1. Quan hệ chính trị Việt Nam - Algeria

Quan hệ chính trị, ngoại giao giữa Việt Nam và Algeria được thiết lập từ rất sớm. Hai nước vẫn luôn gắn bó chặt chẽ với nhau trong cuộc đấu tranh chống chủ nghĩa thực

dân từ những thập niên giữa thế kỷ XX. Việt Nam là một trong những nước đầu tiên công nhận nền độc lập của Algeria. Ngay sau khi Algeria tuyên bố độc lập, ngày 28/10/1962, Việt Nam và Algeria thiết lập quan hệ ngoại giao. Tháng 11/1962 Việt Nam đặt sứ quán tại Algeria và tháng 4/1968 Algeria đặt sứ quán tại Hà Nội. Tháng 11/2002, Việt Nam quyết định thành lập phòng Tuỳ viên quân sự tại Algeria. Nhân dân Algeria đánh giá cao và ủng hộ cuộc kháng chiến của nhân dân Việt Nam chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ và có cảm tình đặc biệt với Chủ tịch Hồ Chí Minh, đại tướng Võ Nguyên Giáp. Đảng, Chính phủ và nhân dân Việt Nam cũng đã ủng hộ mạnh mẽ cuộc đấu tranh giành và gìn giữ độc lập của nhân dân Algeria.

Kể từ khi thiết lập quan hệ ngoại giao giữa hai nước, Việt Nam đã có nhiều đoàn cấp cao sang thăm Algeria cụ thể là: Đoàn chủ tịch Hội đồng Nhà nước Võ Chí Công (1989), Thủ tướng Phạm Văn Đồng, Đại tướng Võ Nguyên Giáp, Chủ tịch nước Trần

* Viện Nghiên cứu Châu Phi và Trung Đông

Đức Lương (1999), Thủ tướng Phan Văn Khải (11/2004), các Phó chủ tịch nước Nguyễn Thị Bình, Huỳnh Tấn Phát, Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Văn An (11/2005)... Ngoài ra, còn nhiều đoàn của Bộ Ngoại giao, Bộ Văn hoá, Bộ Thương mại, Bộ Giáo dục Đào tạo, Bộ Nông nghiệp và các ngành đoàn thể khác sang thăm và làm việc tại Algeria.

Algeria cũng đã có các đoàn cấp cao sang thăm Việt Nam, cụ thể là các đoàn của Tổng thống Boumedienne (1974), Tổng thống Liamine Zeroual (1996), Bộ trưởng Bộ Thương mại, Bộ trưởng đặc trách Bộ Ngoại giao (7/1998), Quốc vụ khanh Bộ văn hoá (cuối tháng 9, đầu tháng 10 năm 1998), Tổng thống Abdelaziz Bouteflika (10/2000), Bộ trưởng Ngoại giao (6/2000), Bộ trưởng Bộ Tài chính (2/2001), Bộ trưởng Cựu chiến binh (5/2001), Bộ trưởng Xí nghiệp vừa và nhỏ và Thủ công nghiệp (1/2004).

Trên cơ sở những mối quan hệ bang giao truyền thống và hiện tại, Hội Hữu nghị Việt Nam - Algeria và Hội Hữu nghị Algeria - Việt Nam được thành lập nhằm vun đắp cho tình hữu nghị và quan hệ hợp tác giữa nhân dân hai nước. Mỗi quan hệ hữu nghị ấy được thể hiện bằng những hành động và việc làm cụ thể. Trong những năm 1980 - 1990, hàng ngàn công nhân xây dựng, hàng trăm bác sỹ, chuyên gia giáo dục Việt Nam đã sang Algeria làm việc. Sau kỳ họp thứ 2 của Ủy ban hòa hợp Việt Nam - Algeria tại Hà Nội (tháng 2/1982), quan hệ hợp tác giữa hai nước mở rộng thêm trong nhiều lĩnh vực đặc biệt là về y tế, giáo dục. Năm 1985, ta cử trên 1.000 công nhân và kỹ sư sang Algeria xây dựng trường Đại học Oran. Quan hệ hợp tác giữa hai nước đặc biệt phát triển vào đầu thập kỷ 1990 khi Việt Nam cử 1200 chuyên

gia y tế, giáo dục, công nhân, kỹ sư xây dựng sang làm việc tại Algeria. Tổng thống Abdelaziz Bouteflika từng đánh giá đó là "tài sản quý báu và là niềm tự hào của nhân dân hai nước". Trong chuyến thăm Việt Nam năm 2000, Tổng thống Bouteflika đã khẳng định: Cũng như trước đây, chúng tôi luôn là những người bạn thuỷ chung của các bạn Việt Nam trong cuộc đấu tranh lâu dài và gian khổ chống chủ nghĩa đế quốc, ngày nay chúng tôi mãi sát cánh cùng các bạn đấu tranh để hội nhập thế giới hiện đại.

Cho đến nay, hai nước đã ký nhiều hiệp định và văn bản thoả thuận hợp tác, trong đó có: Hiệp định hợp tác kinh tế, khoa học kỹ thuật (1974), Hiệp định thương mại (1994), Hiệp định miễn thị thực với hộ chiếu ngoại giao và công vụ (1994), Hiệp định hợp tác trong lĩnh vực văn hóa thông tin (1996), Hiệp định khuyến khích và bảo hộ đầu tư (1996), Nghị định thư hợp tác giữa hai Bộ Ngoại giao, Hiệp định về tránh đánh thuế hai lần (1999), Thoả thuận về hợp tác nông nghiệp (2004). Tại kỳ họp thứ 8 Ủy ban Liên Chính phủ Việt Nam - Algeria tổ chức tại Hà Nội vào ngày 23-24/06/2008, hai bên đã cùng đánh giá lại mối quan hệ hợp tác và thoả thuận nội dung tăng cường hợp tác trên nhiều lĩnh vực giữa hai nước.

2. Quan hệ kinh tế Việt Nam Algeria

So với bề dày trong quan hệ chính trị Việt Nam - Algeria, quan hệ kinh tế giữa hai nước vẫn chưa tương xứng với tiềm năng của mỗi bên.

Nền kinh tế Algeria trước đây từng bị phụ thuộc vào sản xuất nông nghiệp. Sau khi giành được độc lập năm 1962 đến những

năm đầu thập kỷ 1990, kinh tế Algeria mang đậm màu sắc kế hoạch hoá và bao cấp. Tuy nhiên, do có nguồn tài nguyên thiên nhiên phong phú là dầu lửa và khí đốt, kể từ thập niên 1970, kinh tế Algeria bắt đầu khởi sắc và cũng từ đó dầu khí đã thay thế hầu hết tất cả các lĩnh vực kinh tế và chi phối mọi hoạt động trong đời sống xã hội ở nước này. Từ năm 2002, nhờ giá dầu liên tục tăng, nền kinh tế Algeria đã luôn đạt mức tăng trưởng cao. Algeria cũng đã xây dựng hành lang pháp lý và cải cách kinh tế theo hướng nền kinh tế thị trường. Năm 2008, nền kinh tế Algeria bắt đầu có một số chuyển biến khả quan hơn mặc dù dầu khí vẫn là ngành công nghiệp mũi nhọn, chiếm khoảng 98% tổng kim ngạch xuất khẩu và trên 60% ngân sách nhà nước. Năm 2008, tăng trưởng kinh tế đạt 5,4% (trên 144 tỷ USD), thặng dư thương mại đạt khoảng 45 tỷ USD, tăng gần 15 tỷ USD so với năm 2007. Xuất khẩu đạt gần 80 tỷ USD, nhập khẩu đạt gần 40 tỷ USD. Chính phủ Algeria chủ trương đẩy mạnh tư nhân hoá một số doanh nghiệp nhà nước, đồng thời tăng cường đầu tư và phát triển các lĩnh vực kinh tế ngoài dầu khí. Trong thời gian tới, quốc gia này sẽ tiếp tục bổ sung ngân sách nhằm thúc đẩy và hoàn thành kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội. 5 năm 2005 - 2009 có tổng trị giá 55 tỷ USD. Về ngắn hạn và trung hạn, dầu khí vẫn là mặt hàng xuất khẩu trọng yếu của Algeria. Trong khi đó, khả năng cung ứng của thị trường nội địa còn rất hạn chế. Algeria đang có nhu cầu nhập khẩu phần lớn các mặt hàng về thiết bị kỹ thuật, nguyên liệu sản xuất, hàng tiêu dùng, lương thực - thực phẩm.

Quan hệ chính trị tốt đẹp với truyền thống lâu đời đã tạo điều kiện cho quan hệ kinh tế

phát triển theo những nấc thang mới. Quan hệ kinh tế giữa Việt Nam và Algeria bắt đầu nhen nhóm từ năm 1975 thông qua các khoản viện trợ không hoàn lại hoặc khoản vay với lãi suất ưu đãi của chính phủ Algeria cho Việt Nam. Từ năm 1976 đến năm 1988, quan hệ trao đổi hai chiều hầu như không đáng kể (khoảng 50 nghìn USD/năm). Từ năm 1989 đến năm 2000, Việt Nam bắt đầu xuất khẩu hàng hoá trả nợ sang Algeria, trung bình từ 5 đến 15 triệu USD/năm, chủ yếu là các mặt hàng cà phê, gạo, chè, hồ tiêu, giấy dép, hàng thể thao, dụng cụ cầm tay, thủ công mỹ nghệ, gốm sứ,...

Từ năm 2001 đến nay, xuất khẩu của Việt Nam đã vượt ngoài khuôn khổ trả nợ và chiếm tỷ trọng ngày càng cao. Cà phê, gạo, chè, hồ tiêu, cơm dừa... vẫn là những mặt hàng xuất khẩu chủ đạo của Việt Nam sang Algeria. Kim ngạch xuất nhập khẩu 2 nước tăng liên tục: năm 2002 là 6,5 triệu USD, năm 2003 khoảng 30 triệu USD, năm 2004 là 31 triệu, năm 2005 là 31 triệu (60 triệu nếu tính cả hàng hoá xuất nhập khẩu thông qua nước thứ 3), năm 2006 là khoảng 35 triệu USD, năm 2007 khoảng trên 50 triệu USD và năm 2008 đạt 75,63 triệu USD, tăng 87% so với năm 2007. Năm 2008, xuất khẩu của Việt Nam sang Algeria đạt khoảng 98 triệu USD. Cán cân thương mại của Việt Nam với Algeria thường xuyên xuất siêu nghiêng về phía Việt Nam vì xuất khẩu của Algeria sang Việt Nam là không đáng kể. Nếu như trong các năm 2005, 2006, 2007, tăng trưởng xuất khẩu của Việt Nam sang thị trường Algeria bình quân chỉ đạt trên 29%, thì năm 2008 đã tăng mạnh và đột biến (gần 90%). Năm 2008, Việt Nam đã xuất khẩu sang Algeria 75, 63 triệu USD, tăng 87% so

với năm 2007. Cà phê (chiếm 73,2%), hồ tiêu, gạo và hải sản vẫn là những mặt hàng xuất khẩu chủ đạo của Việt Nam sang Algeria, lần lượt đạt 29,63 triệu USD; 3,16 triệu USD; 2,48 triệu USD và 2,44 triệu USD. Trong khi đó, Việt Nam chỉ nhập khẩu từ Algeria trên 1,2 triệu USD, chủ yếu là các mặt hàng như đào lộn hột, thép,... Ngày 10/06/2005, Việt Nam và Algeria đã đạt được thoả thuận về xử lý nợ tổng thể. Tính đến năm 2008, Việt Nam đã thanh toán xong nợ tiền mặt cho nước bạn và hiện chỉ còn lại số tiền trả bằng hàng hoá.

Trong lĩnh vực thăm dò, khai thác và chế biến dầu khí, tháng 4/2004, Bộ Thương mại Việt Nam đã cử Tham tán Thương mại quay trở lại Algeria khôi phục lại thị trường thương mại giữa hai nước. Ngày 10/7/2002, Công ty thăm dò và khai thác dầu khí Việt Nam (PVEP) thuộc Tổng Công ty Dầu khí Việt Nam và Công ty Dầu khí quốc gia Algeria (Sonatrach) đã ký hợp đồng thăm dò và khai thác dầu khí. Tháng 7/2005, dự án khoan thăm dò đã tìm thấy dầu. Ngày 10/2/2009, Công ty thăm dò và khai thác dầu khí Việt Nam (PVEP), Sonatrach và Công ty thăm dò và khai thác dầu khí Thái Lan (PTTEP) đã ký kết thoả thuận liên doanh ba bên điều hành phát triển khai thác dầu khí. PVEP nắm 40%, PTTEP 35%, Sonatrach 25%. Theo kế hoạch, đến cuối năm 2011, dự án sẽ được đưa vào khai thác. Từ năm 2004, các doanh nghiệp Việt Nam tham dự Hội chợ quốc tế Alger đều đặn hơn. Các sản phẩm trưng bày gồm gạo, chè, hạt tiêu, cà phê, các loại gia vị, dụng cụ cầm tay, đồ dùng học sinh, dụng cụ thể thao, khoá, hàng thể thao, thủ công mỹ nghệ, mây tre, đồ thêu, gốm sứ, quạt điện, động cơ diesel,

máy bơm, máy phát điện, dây tải điện, cáp quang, may mặc. .

Hiện nay, để thúc đẩy quan hệ kinh tế - thương mại song phương, hai bên đã thống nhất một số giải pháp nhằm hỗ trợ các doanh nghiệp như: sẽ dành cho nhau gian hàng miễn phí tại Hội chợ EXPO tổ chức hàng năm tại Việt Nam và Hội chợ Quốc tế Alger tổ chức hàng năm tại Algeria; Tăng cường trao đổi các đoàn thương mại sang khảo sát thị trường; Nâng cao hơn nữa vai trò và các hoạt động của phòng Thương mại và Công nghiệp của hai nước trong việc hỗ trợ các doanh nghiệp; Tăng cường hợp tác và trao đổi thông tin trong các lĩnh vực hợp tác công nghiệp, thương mại, tình hình thị trường tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động của doanh nghiệp hai nước...

3. Triển vọng quan hệ Việt Nam - Algeria

* Quan hệ chính trị

Bước sang thế kỷ XXI, Đại hội IX của Đảng Cộng sản Việt Nam khẳng định rõ thêm đường lối đối ngoại độc lập tự chủ, mở rộng, đa phương hóa, đa dạng hoá các quan hệ quốc tế. Bổ sung và phát triển các quan điểm về chính sách đối ngoại trước đó, chính sách ngoại giao của Việt Nam hiện nay nêu rõ: “Việt Nam sẵn sàng là bạn, là đối tác tin cậy của các nước trong cộng đồng quốc tế, phấn đấu vì hoà bình, độc lập và phát triển”¹. Chính sách này thể hiện đường lối đối ngoại hoà bình, hữu nghị của Đảng Cộng sản và Nhà nước Việt Nam. Do vậy, xu hướng và triển vọng trong quan hệ chính trị

¹ Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà nội 2001, tr.119.

của Việt Nam với Algeria cũng được định hướng theo quan điểm đối ngoại này. Trong thời gian tới quan hệ chính trị Việt Nam – Algeria có thể sẽ tiến triển theo chiều hướng tốt đẹp trên một số khía cạnh sau đây:

Thứ nhất, với vị thế địa chính trị quan trọng tại khu vực Bắc Phi, Algeria sẽ tiếp tục vai trò thành viên của cộng đồng Pháp ngữ trong khu vực và thế giới. Là thuộc địa của Pháp 130 năm, tại Algeria tiếng Pháp vẫn là ngôn ngữ được học nhiều nhất trong số các ngoại ngữ, và được sử dụng rộng rãi (vượt xa ngoại ngữ thứ hai là tiếng Anh), nhưng hiếm khi được coi là tiếng mẹ đẻ. Từ khi giành độc lập, chính phủ đã theo đuổi một chính sách Ả-rập hóa ngôn ngữ giáo dục và hành chính, đã mang lại một số thành công, dù nhiều giáo trình đại học vẫn được giảng dạy bằng tiếng Pháp. Nhìn lại chặng đường 40 năm qua, cộng đồng Pháp ngữ có thể vui mừng và tự hào trước sự phát triển và lớn mạnh không ngừng của Cộng đồng. Từ một tổ chức khu vực, Cộng đồng Pháp ngữ hiện vươn lên mang tầm vóc của tổ chức toàn cầu, hoạt động tích cực trên trường quốc tế. Cộng đồng có vai trò và tiếng nói trên nhiều vấn đề quan trọng liên quan đến hoà bình, an ninh, phát triển bền vững, bảo vệ môi trường, đa dạng văn hoá. Là thành viên tích cực trong Cộng đồng Pháp ngữ Việt Nam và Algeria có những điều kiện thuận lợi trong việc mở rộng quan hệ chính trị, ngoại giao.

Thứ hai, quan hệ cấp đại sứ quán tiếp tục đẩy mạnh hơn nữa quan hệ giữa Việt Nam và Algeria. Doanh nghiệp và doanh nhân Việt Nam và Algeria luôn kỳ vọng vào chính sách đối ngoại và ngoại giao của hai quốc gia, các doanh nhân mong muốn Đại sứ quán

Việt Nam ở Algeria và Đại sứ quán Algeria tại Việt Nam thực sự là chỗ dựa về mặt tinh thần cũng như pháp lý cho cộng đồng dân cư đang làm ăn, sinh sống, kinh doanh ở từng nước và các doanh nhân, doanh nghiệp hai nước muốn đầu tư, phát triển hoạt động kinh doanh ra mỗi bên; mong đại sứ quán thực sự là “ngôi nhà của mình” để các doanh nhân, doanh nghiệp khi đến đại sứ quán ở các nước sở tại sẽ có cảm giác thân quen như trở về nhà chứ không phải đến chốn công quyền lạnh lùng. Nhân dân định cư tại hai nước mong các đại sứ quán bên cạnh sứ mệnh là cơ quan đại diện cho đất nước, là người đại diện cho dân tộc, còn là cầu nối giữa cộng đồng người định cư với nước sở tại, là chỗ dựa, là người bảo vệ cho mọi công dân định cư trên đất khách quê người.

Thứ ba, hai nhà nước, hai quốc hội Việt Nam và Algeria sẽ có nhiều quan hệ hợp tác mới. Đã có nhiều chuyến thăm cấp cao giữa hai nhà nước, hai quốc hội thể hiện tình hữu nghị giữa Việt Nam và Algeria trước sau không thay đổi. Năm 2005, chủ tịch Quốc hội Nguyễn Văn An sang thăm Algeria và ra tuyên bố chung nêu rõ các cơ quan lập pháp của hai nước sẽ góp phần thúc đẩy các nỗ lực song phương nhằm tăng cường hợp tác và trao đổi trên mọi lĩnh vực, đặc biệt là chính trị, thương mại, văn hóa, khoa học và năng lượng trên cơ sở hai bên cùng có lợi. Đặc biệt, trong chuyến thăm mới đây nhất của Chủ tịch Quốc hội Algeria sang Việt Nam từ ngày 17-23/1/2010, tại các cuộc hội đàm, hội kiến, hai bên đều khẳng định sự coi trọng việc thúc đẩy mối quan hệ hợp tác nhiều mặt giữa Việt Nam và Algeria, phát triển tương xứng với truyền thống quan hệ tốt đẹp, đồng thời phù hợp với tiềm năng, lợi

ích của cả hai bên, đặc biệt là hợp tác kinh tế, thương mại, đầu tư và những lĩnh vực mà hai bên có lợi thế so sánh, bổ sung cho nhau cùng phát triển. Hai bên nhất trí tăng cường các hoạt động giao lưu, hợp tác, chia sẻ kinh nghiệm phát triển giữa hai nước, hai quốc hội, đồng thời tiếp tục phối hợp chặt chẽ trên các diễn đàn đa phương.

Thứ tư, hai bên sẽ tiếp tục trao đổi kinh nghiệm trong cải cách thể chế chính trị, trong cách quản lý đất nước nhằm ổn định tình hình chính trị trong nước ở từng quốc gia. Đặc điểm tình hình chính trị tại hai quốc gia không giống nhau. Tại Algeria mặc dù đã có nhiều tiến bộ và khả quan hơn nhưng hiện tại tình hình chính trị vẫn còn những rạn nứt do có khủng bố, xung đột giữa các sắc tộc. Ngược lại, tình hình chính trị tại Việt Nam ổn định hơn và đã được coi là quốc gia có nền chính trị ổn định trong khu vực châu Á. Vì vấn đề này, việc trao đổi kinh nghiệm giữa hai nước là hết sức cần thiết và cần phải được diễn ra thường xuyên.

Như vậy, có thể nói xu hướng phát triển quan hệ chính trị Việt Nam – Algeria là tích cực và đầy triển vọng. Các chuyến thăm giữa hai nhà nước và quốc hội trong thời gian gần đây đã khẳng định hơn nữa mối quan hệ tốt đẹp giữa hai nước. Tuy nhiên, để quan hệ chính trị giữa Việt Nam và Algeria tiến triển theo chiều hướng tốt đẹp thì hai bên cần phải có những cố gắng song song, cùng nhau khắc phục những hạn chế do sự khác biệt về chế độ chính trị, cùng nhau phấn đấu xây dựng hòa bình và ổn định trong mỗi quốc gia cũng như trong toàn khu vực và thế giới.

* Quan hệ kinh tế

Trên cơ sở thực trạng quan hệ kinh tế Việt Nam - Algeria, trong tương lai mối quan hệ này có thể sẽ ít có những biến đổi mang tính đột biến, tuy nhiên xu hướng tiếp tục phát triển theo chiều hướng tích cực vẫn là chủ đạo.

Một là, Việt Nam và Algeria sẽ đảm nhiệm tốt vai trò “cửa ngõ” vào thị trường châu Phi và châu Á. Ngoài mối quan hệ song phương, hai nước có mong muốn và khả năng xây dựng quan hệ đối tác mang tầm chiến lược mở đường cho việc chinh phục các thị trường khác ở châu Phi, châu Á và các khu vực khác trên thế giới. Algeria, ngoài vị trí bản lề giữa châu Âu và châu Phi, còn có thể là cửa ngõ giúp các doanh nghiệp Việt Nam thâm nhập thị trường châu Phi nơi Algeria có mối quan hệ chính trị và kinh tế truyền thống tốt đẹp. Mặt khác, Algeria còn là một trong những nước khởi xướng chương trình “Đối tác mới vì sự phát triển” (NEPAD). Đó là một khuôn khổ hợp tác vì sự phát triển giữa các nước châu Phi với nhau và với các đối tác nước ngoài. Hai nước cần phối hợp để tạo ra những điều kiện thuận lợi cho phép các doanh nghiệp Việt Nam và Algeria thiết lập sự hợp tác chặt chẽ dựa trên sự tương trợ lẫn nhau và trên quan hệ đối tác tại lục địa châu Phi dựa theo mô hình hợp tác ba bên. Quan hệ đối tác này cũng có thể áp dụng để biến Việt Nam thành một cửa vào châu Á của Algeria. Hiệp định thương mại song phương giữa hai nước được ký kết năm 1994 đã tạo cơ sở pháp lý để các doanh nghiệp Việt Nam có thể dễ dàng hơn khi triển khai các hoạt động đầu tư hay xuất khẩu sang thị trường Algeria. Algeria đang tiếp tục cải cách và mở cửa nền kinh tế, xoá

bỏ độc quyền ngoại thương, hạn chế qui định khắt khe, nhất là về vốn trong thành lập doanh nghiệp xuất nhập khẩu. Quan hệ kinh tế, thương mại hai nước hiện vẫn còn khiêm tốn, song xu hướng hiện đang theo chiều hướng đi lên. Bên cạnh đó còn nhiều khó khăn đòi hỏi hai nước phải vượt qua nếu muốn đẩy mạnh hợp tác. Theo nhận định của các nhà nhập khẩu Algeria, hàng Việt Nam xuất khẩu sang Algeria vẫn chủ yếu qua con đường trung gian (trên 80%) do hai bên chưa tạo được niềm tin trong giao dịch cũng như do những thủ tục phức tạp và cơ chế quan liêu từ phía Algeria. Bên cạnh đó, phía doanh nghiệp Việt Nam vẫn chưa thực sự đi sâu tìm hiểu thị trường Algeria, chưa phát hiện ra những điểm mạnh để thâm nhập sâu hơn nữa vào thị trường này. Điều này gây ra hạn chế rất nhiều cho hàng hoá Việt Nam sang thị trường Algeria cả về chất lượng lẫn khối lượng.

Hai là, trong thời gian tới lĩnh vực ưu tiên hợp tác giữa Việt Nam và Algeria là xây dựng và năng lượng. Hai nước đang nỗ lực phát triển hợp tác trên tất cả các lĩnh vực cùng quan tâm, đặc biệt về xây dựng trong đó Algeria đã triển khai một chương trình lớn về nhà ở (chính phủ Algeria hiện nay thực hiện hàng loạt chương trình về nhà ở nhằm đảm bảo nhu cầu ngày càng lớn của người dân, đó là dự án một triệu nhà ở giai đoạn 2004-2009 và một triệu nhà ở mới giai đoạn 2009-2014). Giữa hai nước đã có những kí kết, hợp tác mới trong hợp tác năng lượng và đạt được một bước tiến mà Việt Nam rất quan tâm, đặc biệt về công nghiệp lọc hóa dầu và hóa chất. Ngoài ra, nông nghiệp cũng là một trong những lĩnh vực có

thể tăng cường hợp tác nhờ những triển vọng mà Hiệp định Hợp tác nông nghiệp được Algeria phê chuẩn đã mở ra, theo đó Algeria sẽ lưu ý tới thị trường tiềm năng Việt Nam trên lĩnh vực nông nghiệp, chế biến thực phẩm và hàng tiêu dùng.

Ba là, Algeria có nhu cầu lớn và ngày càng tăng về thiết bị kỹ thuật, nguyên vật liệu sản xuất và xây dựng; hàng tiêu dùng, lương thực-thực phẩm. Đây là thị trường mở, có nhu cầu lớn về nhập khẩu hàng hoá tiêu dùng, do đó các doanh nghiệp Việt Nam cần tranh thủ đẩy mạnh xuất khẩu. Triển vọng những sản phẩm xuất khẩu chủ lực của Việt Nam sang Algeria vẫn sẽ là: cà phê, gạo, hạt tiêu, cơm dừa, hải sản. Ngoài ra, do nhu cầu mới của thị trường, Việt Nam có khả năng phát triển xuất khẩu được những sản phẩm khác như: may mặc, giấy dếp, đồ gỗ, vi tính và linh kiện vi tính, vật liệu xây dựng, hàng điện tử, đồ dùng gia đình,...

Bốn là, trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập kinh tế thế giới, chúng ta có thể sử dụng một cách có lợi nhất sự tương đồng trong cách tiến hành và thực hiện các chính sách cải cách của hai nước để trao đổi kinh nghiệm. Mặt khác, hai nước cần tranh thủ đặc điểm bổ sung giữa hai nền kinh tế để phối hợp thúc đẩy lợi ích phát triển của mỗi nước. Sự năng động của nền kinh tế Algeria trong những năm qua sẽ khuyến khích các doanh nghiệp Việt Nam tăng cường thâm dò thị trường đầy hứa hẹn này. Ngày 26/5/2009, gần 50 doanh nghiệp Việt Nam và Algeria hoạt động trong lĩnh vực xuất nhập khẩu đã gặp nhau tại thủ đô Alger (Algeria) trong khuôn khổ cuộc hội thảo xúc tiến thương mại giữa hai nước do phía Việt Nam chủ trì.

Những kết quả mà hai nước đạt được chưa tương xứng so với tiềm năng của mỗi bên, hai bên cần khắc phục những tồn tại và tiếp tục nỗ lực đẩy mạnh hơn nữa hợp tác trao đổi thương mại song phương trong thời gian tới. Algeria là thị trường đầy tiềm năng đối với các doanh nghiệp Việt Nam. Thực tế đã chứng minh, Việt Nam chủ yếu xuất khẩu sang Algeria, trong khi nhập khẩu lại rất hạn chế. Một khi có được chỗ đứng trên thị trường Algeria, các sản phẩm của Việt Nam có cơ hội xâm nhập mạnh vào thị trường mậu dịch tự do khối các nước Arập Bắc Phi (Maghreb).

Thực tiễn hợp tác hai bên đến nay cho thấy triển vọng hợp tác sáng sủa nhất sẽ trong lĩnh vực nông nghiệp, xây dựng và năng lượng, trong đó đầu tư trực tiếp vào Algeria tiếp tục là một hướng được Việt Nam quan tâm. Việt Nam có thể làm theo cách của PetroVietnam đã có mặt trong lĩnh vực năng lượng Algeria từ năm 2002, trong khuôn khổ một dự án hợp tác thăm dò dầu khí với công ty Sonatrach của Algeria trị giá 231 triệu USD, gần bằng ¼ tổng đầu tư của Việt Nam ra nước ngoài. Những cách làm tương tự sẽ được khuyến khích thực hiện vì Algeria hiện đang là một trong những quốc gia có trữ lượng dầu mỏ tương đối lớn của thế giới. Khi mối quan hệ hợp tác trong lĩnh vực năng lượng giữa Việt Nam với Algeria diễn ra suôn sẻ sẽ tạo ra nhiều cơ hội hợp tác kinh doanh, đặc biệt là đối với các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực năng lượng của Việt Nam.

Như vậy, nhìn vào xu hướng chung của sự phát triển các quan hệ kinh tế quốc tế đầu thế kỷ XXI, quan hệ kinh tế Việt Nam với

Algeria trong thời gian tới không nằm ngoài những xu hướng chung đó. Cả Việt Nam và Algeria đều nằm trong những khu vực kinh tế sôi động hiện nay của thị trường kinh tế thế giới. Đặc biệt, cả hai nước đã gia nhập WTO cho dù lộ trình gia nhập có khác nhau, nhưng các quốc gia đều được hưởng quyền lợi kinh tế như nhau. Việt Nam là thành viên của khối APEC - một trong 3 tổ chức kinh tế khu vực lớn nhất toàn cầu hiện nay. Việt Nam cũng đóng vai trò tích cực trong quá trình phát triển liên kết kinh tế ASEAN và các tam giác tăng trưởng kinh tế ở Đông Á. Đặc biệt, trong sự nghiệp hơn 20 năm đổi mới đất nước, Việt Nam là một trong những điểm sáng trong khu vực và thế giới về những thành tựu trong việc giải quyết bất bình đẳng và xoá đói giảm nghèo. Đây là một trong những thành công khiến Algeria cần học hỏi, chia sẻ kinh nghiệm trong quá trình phát triển kinh tế, xã hội của đất nước. Trong quan hệ với châu Phi, xây dựng quan hệ kinh tế tốt đẹp với Algeria, Việt Nam đã tạo ra cho mình một lối đi đúng để xâm nhập vào thị trường châu Phi, đó là thông qua hai cửa ngõ ở phía bắc của châu Phi. Algeria là thành viên của AU (Liên minh châu Phi), và là một trong những thành viên đầu tiên sáng lập ra NEPAD (Đối tác mới về sự phát triển của châu Phi) - đây là hòn đá tảng để AU vực dậy nền kinh tế dựa trên sự hợp tác giữa các nước trong khu vực với sự hỗ trợ của các nước công nghiệp phát triển (G8) và các tổ chức tài chính quốc tế. Cải cách kinh tế ở châu Phi nói chung và tại Algeria nói riêng đã đạt những kết quả đáng khích lệ trong 4 lĩnh vực: ổn định kinh tế vĩ mô, cân bằng thị trường, ưu tiên phát triển kinh tế tư nhân và mở cửa ra thị trường thế giới. Chính vì vậy,

sự phát triển nhanh chóng của các tổ chức liên kết kinh tế khu vực mà Việt Nam, Algeria tham gia dưới nhiều cấp độ, nhiều loại hình khác nhau sẽ giúp thêm các nước có thêm kinh nghiệm hội nhập khu vực và tiến tới tăng cường hội nhập quốc tế mạnh hơn nữa.

Quá trình quan hệ, hợp tác quốc tế giữa Việt Nam với Algeria đã và đang mang lại một số kết quả khả quan trong thời gian gần đây, như vậy có thể khẳng định xu hướng mở rộng các qua hệ hợp tác quốc tế với các nước này trên nhiều mặt và hướng tới toàn diện và bền vững đang dần trở thành hiện thực. Chiến lược hợp tác giữa Việt Nam với Algeria sẽ tiếp tục được tăng cường và đẩy mạnh trong thời gian sắp tới, vì trong thời gian vừa qua Việt Nam đã đúc rút được nhiều kinh nghiệm và đã có những thành công bước đầu trong các lĩnh vực hợp tác, đặc biệt trong hai lĩnh vực chính trị và kinh tế. Về hình thức hợp tác, tuy còn hạn chế, nhưng Việt Nam cũng đang khắc phục dần tình trạng chủ yếu dựa vào đối tác thứ ba, dần dần thiết lập được các quan hệ hợp tác hai bên, ba bên, nhiều bên, cả hợp tác trực tiếp và hợp tác gián tiếp. Đối tác Algeria và một số đối tác khác ở châu Phi (Ai Cập, Nigeria, Tanzania, ...) là những điểm đột phá đầy tiềm năng để chúng ta tiến xa hơn, mở rộng quan hệ hợp tác với các nước châu Phi.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ giáo dục và đào tạo, *Kỳ yếu hội thảo khoa học, Phát triển quan hệ thương mại Việt Nam – châu Phi: thực trạng và giải pháp*, Hà Nội, 5/2006

2. “Doanh nghiệp Việt Nam tìm kiếm cơ hội tại thị trường Algeria”, Tin kinh tế ngày 28/5/2009.

3. Đỗ Đức Định, *Quan hệ hợp tác Việt Nam – châu Phi: từ đoàn kết hữu nghị đến hợp tác toàn diện và đối tác chiến lược*, Tạp chí Nghiên cứu châu Phi và Trung Đông, số tháng 9/2009.

4. Đỗ Đức Định (chủ biên), *Nam Phi con đường tiến tới dân chủ công bằng và thịnh vượng*. Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội, 2008.

5. Đỗ Đức Định - Nguyễn Thanh Hiền (đồng chủ biên), *Châu Phi và Trung Đông năm 2008 những vấn đề và sự kiện nổi bật*, Nxb. Khoa học Xã hội, Hà Nội, 2009.

6. Đỗ Đức Định, *Quan hệ hợp tác Việt Nam – châu Phi: từ đoàn kết hữu nghị đến hợp tác toàn diện và đối tác chiến lược*, Tạp chí Nghiên cứu châu Phi và Trung Đông, số tháng 9/2009.

7. Thông tấn xã Việt Nam, Tài liệu tham khảo đặc biệt năm 2009.

8. Thông tấn xã Việt Nam, Tin kinh tế năm 2009.

9. Trình Mưu – Nguyễn Hoàng Giáp (đồng chủ biên), *Quan hệ quốc tế và chính sách đối ngoại Việt Nam hiện nay*. Nxb Lý luận chính trị, Hà Nội, 2006.

10. Trình Mưu – Vũ Quang Vinh (đồng chủ biên), *Quan hệ quốc tế những năm đầu thế kỷ XXI, vấn đề, sự kiện và quan điểm*. Nxb Lý luận chính trị, Hà Nội, 2005.

11. Lê Văn Sang (chủ biên), *Cục diện kinh tế thế giới hai thập niên đầu thế kỷ XXI*. Nxb Thế giới, Hà Nội, 2005.

12. Nguyễn Thanh Hiền, *Giới thiệu về Algeria*, Tạp chí Nghiên cứu châu Phi và Trung Đông, số tháng 6/2006.